

PROJEKT

Wytyczne dotyczące stosowania art. 16 ustawy 206/2023 – Przepisy dotyczące zamówień na wysokiej jakości dostawy dla administracji publicznych.**1. Cel i zakres**

Art. 16 ustawy nr 206 z dnia 27 grudnia 2023 r. – „Przepisy dotyczące zamówień na wysokiej jakości dostawy dla administracji publicznych” – zawiera przepisy mające na celu poprawę i ochronę jakości włoskich i europejskich produktów, w tym aspektów zrównoważonego rozwoju, oraz promowanie skutecznego udziału mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw lokalnych, w procedurach udzielania zamówień publicznych.

Wyżej wymieniony przepis wskazuje zatem, do celów niniejszych wytycznych oraz ich celu i zakresu stosowania, cel „**wzmocnienie i ochrona jakości produktów włoskich i europejskich**”, a także zachęcanie do udziału w odpowiednich procedurach zamówień publicznych dotyczących **mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw lokalnych**, określonych zgodnie z dekretem ministerialnym nr 18/04/2005 Ministerstwa Działalności Produkcyjnej w sprawie „Dostosowania do przepisów wspólnotowych kryteriów identyfikacji małych i średnich przedsiębiorstw”, opublikowanym w Dzienniku Urzędowym nr 238 z dnia 12 października 2005 r., zmienionym ostatnio dyrektywą UE 2023/2775 wydaną przez Komisję Europejską w dniu 17 października 2023 r. i opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 21 grudnia 2023 r.

Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do procedur wszczętych przez instytucje zamawiające, o których mowa w art. 1 lit. a) załącznika I pkt 1 (*Definicje podmiotów, umów, procedur i instrumentów*, dawniej art. 13 ust. 6 dekretu ustawodawczego nr 36 z dnia 31 marca 2023 r.), dotyczących dostaw produktów.

2. Odniesienia do kontekstowych ram regulacyjnych

Ustęp 1 wspomnianego artykułu 16, w zakresie, w jakim stanowi, że niniejsze wytyczne wskazują kryteria pomiaru poziomu jakości produktów, w tym aspekty związane ze zrównoważonym rozwojem, które instytucje zamawiające będą również oceniać na podstawie zgodności z obowiązkami środowiskowymi, społecznymi i pracowniczymi, odnosi się między innymi, w szczególności i wyraźnie, do załącznika X do dyrektywy 2014/24/UE, również z uwzględnieniem przepisów artykułu 57 ust. 2 dekretu ustawodawczego nr 36/2023 ustanawiającego kodeks zamówień publicznych, zwanego dalej „kodeksem”.

W szczególności stanowi on, że instytucje zamawiające i podmioty udzielające koncesji przyczyniają się do osiągnięcia celów środowiskowych określonych w Planie działania na rzecz środowiskowego zrównoważenia konsumpcji w sektorze administracji publicznej poprzez włączenie do dokumentacji projektowej i przetargowej co najmniej specyfikacji technicznych i klauzul umownych zawartych w minimalnych kryteriach środowiskowych

(MEC), określonych w dekrete Ministerstwa Środowiska i Bezpieczeństwa Energetycznego.

W odniesieniu do faktycznego udziału mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw lokalnych, w procedurach przetargowych należy z pewnością odnieść się do brzmienia art. 58 Kodeksu, zgodnie z którym zamówienia dzieli się na części funkcjonalne, wykonawcze lub ilościowe zgodnie z kategoriami lub specjalizacjami w dziedzinie robót budowlanych, usług i dostaw: w ogłoszeniu o zamówieniu instytucje zamawiające uzasadniają brak podziału zamówienia na części z uwzględnieniem europejskich zasad promowania równych warunków działania dla małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto w przypadku podziału na części należy dostosować odpowiednią wartość, w celu zapewnienia rzeczywistej możliwości udziału mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw; bez uszczerbku dla zakazu sztucznego łączenia części, instytucje zamawiające wskazują w tym samym akcie kryteria jakościowe lub ilościowe faktycznie stosowane przy podziale na części.

Zgodnie z przepisami ust. 2 tego samego artykułu 16, wśród kryteriów oceny oferty najkorzystniejszej ekonomicznie, o których mowa w art. 108 ust. 4 Kodeksu, instytucja zamawiająca może rozważyć, w odniesieniu do każdej pozycji produktu składającej się na ofertę, poziom zgodności z parametrami jakościowymi przewidzianymi w niniejszych wytycznych.

Przepis ten stanowi, że dokumentacja przetargowa określa kryteria udzielenia zamówienia, które są istotne dla charakteru, przedmiotu i cech zamówienia. W szczególności ten sam ustęp stanowi, że ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie (MEAT), określoną na podstawie kryterium najkorzystniejszej relacji jakości do ceny, należy oceniać na podstawie obiektywnych kryteriów, takich jak aspekty jakościowe, środowiskowe lub społeczne, związane z przedmiotem zamówienia. Przewidziano również, że instytucja zamawiająca, w celu zapewnienia skutecznej identyfikacji najlepszego stosunku jakości do ceny, docenia jakościowe elementy oferty oraz określa kryteria zapewniające skuteczne porównanie konkurencyjne w zakresie profili technicznych. Ustanowiono przepisy szczegółowe dotyczące zamówień na towary i usługi informatyczne.

3. Ogólne zasady i wytyczne

Instytucje zamawiające zapewniają, w postępowaniach o udzielenie zamówienia dotyczących dostaw, również przy stosowaniu już obowiązujących przepisów, które wymagają, jak wspomniano powyżej, posiadania wymogów sektorowych, poprawę jakości, rozumianej w szerokim znaczeniu jako obejmująca zrównoważenie środowiskowe i społeczne produktów, zarówno włoskich, jak i europejskich, poprzez zapewnienie wymogów oraz premii punktowych; jednocześnie zapewnia, w ten sam sposób, udział w tych samych procedurach mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw, jak również lokalnych przedsiębiorstw, rozumianych jako mające wpływ na zrównoważenie środowiskowe: na przykład przy wykonywaniu działań związanych z dostawami (transport, uruchomienie/oddanie do użytku, wytwarzanie odpadów, ewentualne procedury ponownego użycia i recyklingu itp.); punkty premiowe będą również przyznawane za jakość produktu pod względem zrównoważonego rozwoju społecznego, z punktu widzenia stosunków pracy i równości szans – na przykład najwyższy lub najniższy poziom, również już osiągnięty w poprzednich procedurach przyznawania nagród, praktyk gwarantujących równe szanse i warunki pracy lub zatrudnienia młodych ludzi – lub cechy jakościowe (możliwy dobrowolny znak jakości i pochodzenia/identyfikowalności).

W tym celu instytucja zamawiająca w pierwszej kolejności określi szczególne potrzeby oraz cel zamówienia produktów, a następnie przeprowadzi ocenę spójności i adekwatności kryteriów i parametrów pomiaru jakości produktów, przewidzianych w niniejszych wytycznych, w odniesieniu do określonych celów.

W trzecim etapie oceni proporcjonalność rodzaju lub poziomu indywidualnych kryteriów i parametrów pomiaru jakości w odniesieniu do celu, rodzaju i przeznaczenia postępowania o udzielenie zamówienia.

W ogłoszeniu o zamówieniu lub ogłoszeniu o postępowaniu oraz ogólnie w dokumentacji przetargowej, w celu umożliwienia złożenia świadomej propozycji przez oferentów oraz ocenę ofert przez komisję przetargową zgodną z celami instytucji zamawiającej, konieczne jest wskazanie kryteriów i parametrów – już w ogłoszeniu lub w innym akcie wszczynającym postępowanie o udzielenie zamówienia – w miarę możliwości w sposób szczegółowy i precyzyjny oraz określenie, w równie jasny i analityczny sposób, poziomów jakościowych, którym odpowiadają przewidywane oceny.

Prawo zamówień publicznych musi również przewidywać konieczność przedstawienia odpowiedniej dokumentacji poświadczającej konkretne sposoby, w jakie uczestnicy przetargu zamierzają wywiązać się z obowiązków określonych w wykazie międzynarodowych konwencji społecznych i środowiskowych zawartym w załączniku X do dyrektywy 2014/24/UE.

Instytucje zamawiające mogą rozważyć wprowadzenie do dokumentacji przetargowej terminu, w którym wybrany oferent jest zobowiązany do przedłożenia sprawozdania technicznego przedstawiającego środki, które zobowiązuje się wdrożyć w celu ochrony środowiska i promowania skutecznego udziału lokalnych mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Środki te mogą dotyczyć optymalizacji logistyki w celu zmniejszenia wpływu transportu na środowisko, odnosząc się również do informacji, które można znaleźć w łańcuchach dostaw.

4. Kryteria oceny poziomu jakości produktów i ich produkcji

W kontekście oceny ofert w ramach zaproszenia do składania ofert, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy jakościowych elementów oferty, można rozważyć następujące kryteria, jako możliwe kryteria premiujące: certyfikacja firmy zgodnie z normą techniczną ISO 9001:2015, międzynarodową normą przyjętą we Włoszech przez UNI, krajową jednostkę normalizacyjną, która określa standardowe wymagania dla systemu zarządzania jakością i może być stosowana do każdej organizacji, dużej lub małej, niezależnie od dziedziny działalności. W odniesieniu do aspektów jakościowych, w tym struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa, norma ta wskazuje podejście biznesowe mające na celu ciągłe doskonalenie, zarówno w obszarze produkcji, jak i pod względem dobrostanu zawodowego. Organizacje posiadające certyfikowany system zarządzania jakością UNI EN ISO 9001:2015 demonstrują swoje zaangażowanie na rzecz większej efektywności organizacyjnej poprzez precyzyjne określenie celów i ich przegląd po ich osiągnięciu. Do celów pomiaru poziomu jakości produktów, również w odniesieniu do właściwości użytkowych, środowiskowych i bezpieczeństwa, należy zażądać dowodów w postaci dokumentów, na podstawie których można zweryfikować zgodność z rozporządzeniami lub dyrektywami europejskimi istotnymi dla umieszczania znaku CE, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2019/1020 *Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmiany dyrektywy 2004/42/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 765/2008 i (UE) nr 305/2011.*

Za kryterium nagradzania można również uznać zgodność z normą techniczną ISO 45001:2018 dotyczącą bezpieczeństwa i higieny pracy.

W celu weryfikacji powyższych wymogów instytucja zamawiająca może zażądać weryfikacji przez jednostkę oceniającą zgodność, o której mowa w rozporządzeniu 765/2008.

W przypadku, gdy produkty będące przedmiotem przetargu nie podlegają szczególnym normom zharmonizowanym lub nie są objęte zakresem stosowania wspomnianego rozporządzenia, muszą one spełniać wymogi dekretu ustawodawczego nr 206/2005 (kodeks konsumencki), który, mimo że nie przewiduje regularnego umieszczania oznakowania CE, jest rygorystyczny w odniesieniu do bezpieczeństwa produktu i minimalnych informacji mu towarzyszących, aby móc łatwo prześledzić łańcuchy dostaw i produkcji.

Poziom jakości dostawy można również mierzyć za pomocą pojęcia bliskości, rozumianego jako wymóg ewentualnego wynagrodzenia, z uwzględnieniem wpływu na środowisko wynikającego z wykonywania wszystkich tych działań związanych z dostawą będącą przedmiotem przetargu (transport do i od instytucji zamawiającej, uruchomienie/oddanie do eksploatacji dostaw, wytwarzanie odpadów, wymiana i zbiórka zużytych produktów, wszelkie procedury ponownego wykorzystania i recyklingu itp.), ze szczególnym uwzględnieniem redukcji poziomów CO₂.

Przy ocenie oferty najkorzystniejszej ekonomicznie instytucja zamawiająca może, w kontekście kryterium wymogu wynagrodzenia, przyznać punktację przedsiębiorstwom, które przedstawiły, na etapie wyrażania zainteresowania, analizę wpływu na środowisko obejmującą rzeczywiste zużycie energii na wszystkich etapach dostawy (transport do i od instytucji zamawiającej, uruchomienie/oddanie do eksploatacji dostaw, wytwarzanie odpadów, wymiana i zbiórka zużytych produktów, wszelkie procedury ponownego wykorzystania i recyklingu itp.)

Zamawiający oceni ewentualną premię dla tych przedsiębiorstw, które okażą się bardziej uczciwe, w szczególności w zakresie redukcji emisji CO₂.

Warunkiem uzyskania korzystnego wyniku przetargu na wykonanie robót i usług może być zarówno certyfikacja zgodności z normą techniczną ISO 14001:2015, jak i rejestracja w EMAS (skrót od Eco-Management and Audit Scheme), do której mogą przystąpić przedsiębiorstwa chcące ocenić i poprawić swoją efektywność środowiskową, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009, znanego również jako EMAS III, którego celem jest poprawa aspektów środowiskowych organizacji poprzez zgodność z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska i ciągłą poprawę efektywności środowiskowej.

Normy te kładą nacisk na myślenie o cyklu życia w celu certyfikacji systemu zarządzania, biorąc pod uwagę ekonomiczne, środowiskowe i społeczne konsekwencje produktu lub procesu produkcyjnego w całym cyklu życia, i demonstrują zaangażowanie certyfikowanych firm w ochronę środowiska oraz ciągłą poprawę ich efektywności środowiskowej.

Zwrócono uwagę na zasadność uzyskania certyfikatu UNI CEI EN ISO 50001, który odnosi się do systemu zarządzania energią, a tym samym do możliwego zmniejszenia zużycia energii w procesach produkcyjnych.

Powyższe jest również zgodne ze Zintegrowanym Krajowym Planem na rzecz Energii i Klimatu 2030 zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r., jak przewidziano w dekreście z mocą ustawy

nr 77 z dnia 31 maja 2021 r. – Zarządzanie Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz wstępne środki mające na celu wzmocnienie struktur administracyjnych oraz przyspieszenie i usprawnienie procedur.

5. Kryteria pomiaru poziomu jakości produktów pod względem zrównoważonego rozwoju

Jeśli chodzi o ocenę ofert w trakcie procedury przetargowej, do celów zrównoważenia środowiskowego i społecznego decydujące znaczenie ma włączenie do kryteriów udzielenia zamówienia odpowiednich minimalnych kryteriów środowiskowych opartych na dostarczanych produktach. Organ wybiera, które z kryteriów udzielenia zamówienia MEC mają zastosowanie do dostarczanego produktu. Kryteria nagradzania mogą również obejmować wymagania etyczne i społeczne.

W przypadku kategorii produktu nieobjętej konkretnym MEC można odnieść się do posiadania akredytowanych oznakowań środowiskowych lub certyfikatów (np. oznakowania ekologicznego UE, krajowego programu Made Green in Italy, programu oceny śladu środowiskowego Ministerstwa Środowiska i Bezpieczeństwa Energetycznego).